

**Import usług budowlanych
przedsiębiorstw zagranicznych
oraz spółek z kapitałem zagranicznym
w latach 1995 - 1999**

Październik 2001

Eugeniusz Zawadzki

Raport

Nr 194

Przedmiotem opracowania jest import usług budowlanych do Polski, realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego oraz przedsiębiorstwa zagraniczne w latach 1995 - 1999. W oparciu o specjalne badania GUS przeprowadzone dla potrzeb niniejszego opracowania, przeanalizowano poziom i strukturę importu usług budowlanych według krajów pochodzenia oraz według działowej struktury przeznaczenia importu. Opracowanie kończy omówienie bilansu obrotów usługami budowlanymi (porównanie eksportu i importu usług budowlanych) w latach 1995 - 1999.

Spis treści

Uwagi wprowadzające	1
I. Charakterystyka importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym	3
1. Rozmiary i dynamika importu usług budowlanych	3
2. Struktura geograficzno - branżowa importowanych usług budowlanych	7
2.1 Rolnictwo	7
2.2 Górnictwo	8
2.3 Sfera produkcyjna	8
2.4 Budownictwo	10
2.5 Handel	11
2.6 Transport i łączność	12
2.7 Nieruchomości	13
2.8 Inne sekcje EKD	14
II. Miejsce importu usług budowlanych do Polski w działalności inwestycyjnej spółek z kapitałem zagranicznym	14
III. Bilans obrotu usługami budowlanymi w Polsce	16
1. Ogólna wartość importu usług budowlanych do Polski	16
2. Udział importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu usług budowlanych do Polski	17
3. Saldo obrotów usługami budowlanymi Polski	18
3.1 Dane GUS	18
3.2 Dane NBP	18
IV. Wnioski	19

Uwagi wprowadzające

Wśród obrotów usługami budowlanymi najczęściej poddawany jest analizie ich **eksport**, ponieważ statystyki dotyczące eksportu usług budowlanych są relatywnie łatwiej dostępne (gromadzi je GUS oraz NBP). **Import** usług budowlanych jest rzadziej poddawany analizom. Po pierwsze, dlatego że odpowiednich statystyk nie gromadzi GUS (robi to wyłącznie NBP). Po drugie, statystyki NBP nie obejmują importu robót budowlano-montażowych realizowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, według kraju pochodzenia kapitału. Ponieważ udział importu budownictwa realizowanego przez spółki z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu budownictwa jest znaczący (stanowi około 90%), stąd statystyki NBP są w tym względzie ułomne.

Mankament ten jest o tyle istotny, że zniekształca bilans obrotów usługami budowlanymi, co z kolei przenosi się na bilans płatniczy kraju. W praktyce gospodarczej znana jest teza, że Polska od około trzydziestu lat jest netto eksporterem usług budowlanych (przewaga wartości eksportu usług budowlanych nad wartością ich importu). Tymczasem pogłębiona analiza zaprzecza tej tezie. Z uwagi na wspomniane mankamenty statystyczne, które nie rejestrują nowych trendów pojawiających się w tym zakresie (co dowodzimy w pracy), Polska stała się od 1997 r. faktycznie netto importerem usług budowlanych i tendencja ta jest utrzymywana.

Opracowanie statystyk dotyczących importu usług budowlanych realizowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego wymaga specjalistycznych badań GUS, o wysokim zaawansowaniu merytorycznym, dlatego też nie należą one do badań rutynowych i są rzadko przeprowadzane (w latach dziewięćdziesiątych badań

takich nie prowadzono). Dla potrzeb niniejszej analizy badania takie zostały wykonane. Źródłem danych o nakładach jest sprawozdanie I-01, natomiast do wyliczeń struktury kapitału zagranicznego wykorzystano sprawozdanie KZ. Wartość importu usług budowlanych została przypisana danym krajom według kryterium kraju udziałowca, którego kapitał jest przeważający. W innych przypadkach import usług budowlanych został oszacowany według udziału procentowego kapitału zagranicznego danego kraju w kapitale zagranicznym spółki ogółem.

Celem opracowania jest analiza łącznego importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1999 w cenach bieżących.

Import usług budowlanych w Polsce jest realizowany przez dwa rodzaje przedsiębiorstw budowlanych:

a) przedsiębiorstwa zagraniczne, które nie wchodzi w powiązania kapitałowe w Polsce (ani z przedsiębiorstwami polskimi, ani innymi - zagranicznymi), działają nie dłużej niż jeden rok, nie sporządzają bilansu sprawozdawczego ze swojej działalności oraz nie płacą podatków z zysku;

b) przedsiębiorstwa zagraniczne, które posiadają osobowość prawną wg prawa polskiego, wchodzi w powiązania kapitałowe z przedsiębiorstwami polskimi (ewentualnie także i z innymi - zagranicznymi), ich oddziały funkcjonują w Polsce dłużej niż jeden rok, sporządzają coroczny bilans sprawozdawczy ze swej działalności oraz płacą podatki z zysku.

W dalszej analizie pierwszy rodzaj przedsiębiorstw budowlanych będziemy nazywać **przedsiębiorstwami zagranicznymi**, drugi zaś **spółkami z udziałem kapitału zagranicznego**.

Z analitycznego punktu widzenia import usług budowlanych realizowany przez przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce nie przedstawia większych problemów merytorycznych. Statystyki gromadzone przez NBP są dostępne, aczkolwiek w zbyt syntetycznych przekrojach. NBP nie ujawnia np. struktury obrotów usługami budowlanymi według krajów pochodzenia importowanych usług, co jest istotnym ograniczeniem. Jednakże z uwagi na mały udział wartości importu tych usług w globalnym imporcie budownictwa, problem ten nie jest aż tak istotny.

Ponieważ do tej pory brak było informacji o imporcie usług budowlanych realizowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, w pracy główny nacisk został położony na analizę tego właśnie zjawiska.

Opracowanie składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym z nich przeanalizowano poziom i geograficzno-branżową strukturę importu usług budowlanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Rozdział drugi określa miejsce importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z kapitałem zagranicznym w ich działalności inwestycyjnej. Rozdział trzeci skoncentrowany jest na analizie ogólnych rozmiarów importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1999 oraz na bilansie obrotu usługami budowlanymi w tym okresie. Opracowanie kończą wnioski z przeprowadzonych analiz.

I. Charakterystyka importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym

1. Rozmiary i dynamika importu usług budowlanych

Wartość importu usług budowlanych w **1995 r.** wyniosła 1.048 mln zł.¹ Import ten był ukierunkowany na działalność produkcyjną (73%) oraz na działalność handlową (15%). Głównym importerem usług budowlanych byli inwestorzy z Holandii (24% ogólnej wartości importu spółek z kapitałem zagranicznym), Niemiec (20%) oraz Stanów Zjednoczonych (17%). Wartość importu usług budowlanych z krajów Unii Europejskiej stanowiła 67% ogólnej wartości importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

Wartość importu usług budowlanych w **1997 r.** wyniosła 2.884 mln zł. W porównaniu z 1995 r. była ona prawie trzykrotnie wyższa. Podobnie jak w 1995 r. także i w 1997 r. w strukturze importu największy udział miała działalność produkcyjna. Do tej sfery był kierowany import o wartości 1.897 mln zł, co stanowiło 66% ogółu importu budownictwa. W dalszej kolejności import usług budowlanych realizowany był w działalności handlowej (18%), budowlanej (7%) oraz transporcie i łączności (5%). W pozostałych sektorach działalności gospodarczej takich jak hotele, nieruchomości, górnictwo, import usług budowlanych kształtował się na poziomie 1-2% ogólnej jego wartości.

Największym importerem usług budowlanych byli inwestorzy z Niemiec, na których w 1997 r. przypadało 23,5% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym. Import usług budowlanych z Niemiec skierowany był głównie do działalności produkcyjnej (66% ogółu importu) oraz działalności handlowej (26%). Ważnym dostawcą usług budowlanych była także Holandia (18% ogólnej wartości importu spółek z kapitałem zagranicznym). Holenderskie dostawy usług budowlanych były ukierunkowane, podobnie jak i niemieckie, głównie na działalność produkcyjną (54%) i handlową (33%). Na trzecim miejscu znajdował się import usług budowlanych ze Stanów Zjednoczonych (11% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego). Import usług budowlanych z krajów Unii Europejskiej w 1997 r. stanowił łącznie 70% ogólnej wartości importu tych usług spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

¹ W stosunku do obowiązującej Europejskiej Klasyfikacji Działalności (EKD) zastosowano w tekście skróty i symbole literowe wg systemu obowiązującego w GUS:

A – Rolnictwo (Rolnictwo, łowiectwo i pokrewne działalności usługowe);

C – Górnictwo (Górnictwo węgla kamiennego i brunatnego, pozostałe górnictwo i kopalnictwo);

D – Działalność produkcyjna (Artykuły spożywcze, wyroby tytoniowe, tkaniny, odzież, garbowanie skór, wyroby drewniane, papier, wydawnictwa, rafinerie ropy naftowej, chemikalia, guma i tworzywa sztuczne, szkło i ceramika, metale, wyroby metalowe, maszyny i urządzenia, maszyny biurowe i komputery, aparatura elektryczna, sprzęt radiowo-telewizyjny, instrumenty muzyczne, pojazdy mechaniczne, meble, zagospodarowanie odpadów);

F – Budownictwo (Wszystkie rodzaje działalności budowlanej);

G – Handel (Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego);

H – Hotele (Hotele i restauracje);

I – Transport (Transport, gospodarka magazynowa i łączność);

K – Nieruchomości (Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów);

O – Pozostała działalność (Odprowadzanie ścieków, rekreacja, pozostała działalność);

B – Rybołówstwo;

E – Energia elektryczna i inne nośniki energetyczne;

J – Pośrednictwo finansowe i ubezpieczeniowe;

M – Edukacja;

N – Ochrona zdrowia.

Słowacja	7,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Turcja	72,4	0,0	0,0	72,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukraina	108,1	0,0	0,0	26,8	0,0	0,0	81,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
USA	2866348,2	1326,7	18,8	883228	0,0	6567,0	42381,3	35804	1893732	153,8	2853,3	0,0	282,2
Wyspy Dziewicze	507,6	0,0	0,0	0,0	0,0	507,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: dane GUS.

Import usług budowlanych z krajów CEFTA był marginesowy i jego udział wynosił w tym samym okresie 0,4% ogólnej wartości importu spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

W 1999 r. wartość importu usług budowlanych wyniosła 10.079 mln zł (tablica 1). W porównaniu do 1995 r. była ona prawie dziesięciokrotnie większa, natomiast w relacji do 1998 r. (6.647 mln zł) o 52%. W strukturze importu, podobnie jak w poprzednich latach, największy udział miała działalność produkcyjna. W tej sekcji import usług budowlanych osiągnął wartość 3.9729 mln zł, co stanowiło 39% ogółu wartości importu budownictwa. Na dalszym miejscu uplasował się import usług budowlanych w handlu (25%), transporcie i łączności (25%) oraz budownictwie (7%).

Zwraca uwagę zmiana struktury sektorowej importu usług budowlanych w 1999 r. w porównaniu do lat poprzednich. Malał udział importu usług budowlanych w działalności produkcyjnej (z 73% w 1995 r. do 39% w 1999 r.) oraz handlu (z 15% w 1995 r. do 2,5% w 1999 r.), wzrastał natomiast udział transportu i łączności w ogólnej wartości importu usług budowlanych (z 3,5% w 1995 r. do 25% w 1999 r.).

Nastąpiły także zmiany wśród dostawców usług budowlanych (tablica 2). Największym dostawcą okazały się Stany Zjednoczone (28,4% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w 1999 r.). W poprzednich latach USA plasowało się na trzecim miejscu, z udziałem wynoszącym: w 1995 r. - 17% i w 1997 r. - 11%. Import usług budowlanych z USA kierowany był głównie do transportu i łączności (66% ogółu importu) oraz działalności produkcyjnej (31%).

Tablica 2. Wielkość i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 przez spółki z kapitałem zagranicznym

Kraje	1999		1998		1997		1996		1995	
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Antyle Hol.	-		530	0,01	-		-		-	-
Austria	96.144	0,95	143.509	2,16	94.375	3,32	56.355	3,1	20.277	1,9
Australia	268	0,00	1.698	0,03	3.962	0,11	7.201	0,4	10.210	1,0
Belgia	81.922	0,81	67.916	1,02	45.111	1,60	7.242	0,4	7.968	0,8
Bahamy	12	0,00	3.0336	0,46	-		-		-	-
Białoruś	-		80	0,00	-		-		-	-
Chile	219	0,00	-	0,00	-		-		-	-
Chiny	17.026	0,17	18.287	0,28	-		-		-	-
Chorwacja	13.687	0,14	12.503	0,19	-		-		-	
Cypr	11.446	0,11	54.437	0,82	71.282	2,51	-		252	0,0
Czechy	20.554	0,20	3.914	0,06	11.512	0,40	-		-	
Dania	11.4.216	1,13	113.205	1,70	73.764	2,60	63.118	3,4	21.804	2,1
Finlandia	19.562	0,19	13.052	0,20	41.055	1,40	16.757	0,9	10.772	1,0
Francja	826.598	8,20	923.432	13,89	236.613	8,20	108.787	5,9	91.178	8,7

Grecja	599	0,01	49	0,00	161	0,0	-		31	0,0
Gruzja	271	0,00	-	0,00	-		-		-	
Hiszpania	708.757	7,03	8.925	0,13	1.371	0,0	-		3.016	0,3
Holandia	2.261.669	22,44	1341540	20,18	523.121	18,1	370.368	20,2	250.412	24,0
Irlandia	4.609	0,05	2.506	0,04	6.354	0,20	1.234	0,1	1.107	0,1
Islandia	14.371	0,14	3.129	0,05			-		-	-
Izrael	6.237	0,06	1.224	0,02	4.429	0,20	7.046	0,4	1.106	0,1
Japonia	51.788	0,51	6.831	0,10	5.484	0,20	2.599	0,1	65	0,0
Kanada	4.297	0,04	13.742	0,21	5.076	0,20	5.741	0,3	4.407	0,4
Korea Pld.	119.878	1,19	120.447	1,81	89.144	3,10	48.713	2,7	-	
Korea Rep	-		517	0,01	-		-		-	
Kuba	-		783	0,01	-		-		-	
Lichtenstein	70.001	0,69	24.950	0,38	5.557	0,20	3.629	0,2	8.835	0,8
Litwa			6.301	0,09			-		-	
Luksemburg	105.582	1,05	21.162	0,32	5.795	0,20	6.520	0,4	7.577	0,7
Malta	2.370	0,02	125	0,00	-		-		-	
Malezja	4.037	0,04	305	0,00	-		-		-	
Monako	27	0,00	1.272	0,02	-		-		-	
Nauru	-		91	0,00	-		-		-	
Niemcy	1.261.957	12,52	914.766	13,76	678.052	23,5	404.787	22,1	206.035	19,6
Norwegia	270.006	2,68	15.189	0,23	8.629	0,30	480	0,0	3.721	0,4
Nowa Zelandia	57	0,00	32	0,00	-		-		-	
Panama	800	0,01	722	0,01	166	0,0	-		2	0,0
Portugalia	65	0,00	12	0,00	-		-		-	
Rosja	672.825	6,68	339.125	5,10	164.028	5,70	96.659	5,3	9.267	0,9
Singapur	2.861	0,03	1.020	0,02	1.103	0,0	5.912	0,3	2.478	0,2
Słowacja	7	0,00	10	0,00	-		-		-	
Sri Lanka	23	0,00	-	0,00	-		-		-	
Stany Zjedn.	2.866.348	28,44	1950610	29,35	312.216	10,8	267.182	14,6	183.736	17,5
Surinam	-		159	0,00	-		-		-	
Szwecja	194.829	1,93	104.293	1,57	97.452	3,40	60.124	3,3	23.192	2,2
Szwajcaria	146.316	1,45	150.140	2,26	123.112	4,30	74.994	4,1	77.543	7,4
Tajwan	-		9	0,00	733	0,0	-		-	
Turcja	72	0,00	140	0,00	1.499	0,10	-		128	0,0
Uganda	-		5	0,00	-		-		-	
Ukraina	108	0,00	2.668	0,04	10.474	0,40	2.057	0,1	35	0,0
Watykan	-		29	0,00	-		-		-	
Węgry	872	0,01	1.451	0,02	1.422	0,0	-		-	
W. Brytania	276.623	2,74	160.694	2,42	129.209	4,50	96.814	5,3	36.663	3,5
Włochy	72.307	0,72	96.164	1,45	105.202	3,60	106.052	5,8	45.484	4,3
W. Dziewicze	507	0,01	-	0,00	36	0,0	-		5	0,0
Ogółem	10.079.742	100,0	6646747	100,0	2.884.591	100	1.834.691	100	1048584	100

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Ważnym dostawcą usług budowlanych pozostaje w dalszym ciągu Holandia (w 1999 r. – 22,4% łącznej wartości importu usług budowlanych). W poprzednich latach udział ten wynosił: w 1995 r. - 24% oraz w 1997 r. – 18%. Holenderskie usługi bu-

dowlane są skierowane głównie do handlu (66%) oraz działalności produkcyjnej (22%).

Na trzecim miejscu znajdują się Niemcy, z udziałem wynoszącym w 1999 r. – 12,5%. Udział Niemiec w dostawach usług budowlanych do Polski ma tendencję malejącą: z 20% w 1995 r.; do 12,5% w 1999 r. Niemiecki eksport usług budowlanych skierowany jest głównie do działalności produkcyjnej (55%), handlu (26%) oraz obsługi nieruchomości (12%). Do znaczniejszych dostawców usług budowlanych w 1999 r. zaliczyć należy także: Francję (z udziałem wynoszącym 8,2%), Hiszpanię (7,0%), Rosję (6,7%), Wielką Brytanię (2,7%) oraz Szwecję (1,9%).

2. Struktura geograficzno-branżowa importu usług budowlanych

2.1 Rolnictwo

Wartość importu usług budowlanych realizowanych w sektorze rolnictwa wykazywała duże wahania (tablica 3). O ile w 1996 r. wystąpił wzrost tego importu w stosunku do 1995 r. o 14% (odpowiednio z 8,7 mln zł do poziomu 10 mln zł), to w 1997 r. odnotowano już jego spadek w porównaniu z wynikami osiągniętymi w 1996 r. o 56%. W końcu dekady lat dziewięćdziesiątych wartość importu usług budowlanych w tym sektorze ponownie wzrosła i była 2-krotnie wyższa w porównaniu z 1995 r.

Tablica 3. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 realizowanego w sektorze rolnictwa przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Irlandia	-	-	-	-	-	-	579,8	3,1
Dania	1.179,4	13,6	1.145,8	11,4	468,3	8,3	260,4	1,4
Holandia	4.472,1	51,8	7.990,3	79,4	2.727,2	48,6	13.232,7	72,0
Niemcy	1.628,1	18,7	578,2	5,8	962,1	17,1	1.501,0	8,1
Stany Zjedn.	-	-	5,0	0,5	-	-	1.326,7	7,2
Szwajcaria	-	-	17,3	1,7	2,5	0,4	1.224,8	6,7
Szwecja	-	-	12,5	1,2	45,1	8,0	-	-
Wielka Brytania	811,1	9,3	-	-	667,1	11,9	182,0	1,0
Pozostałe kraje	575,2	6,6	-	-	739,1	5,7	918,8	0,5
Ogółem	8.755,1	100	10.003,2	100	5.611,4	100	18.377,0	100

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Udział rolnictwa w ogólnym imporcie usług budowlanych realizowanym przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego nie był znaczący. W 1995 r. wyniósł on 0,83%, w 1997 r. spadł do 0,19%, zaś w 1999 r. wyniósł 0,18% (spadek ponad czterokrotny w relacji do 1995 r.).

Największym dostawcą usług budowlanych była Holandia, która w 1996 r. miała udział w ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w wysokości prawie 80%, zaś w 1999 r. – 72%. Znaczne wahania tego udziału wystąpiły w latach 1995 r. oraz 1997 r. (w 1995 r. udział Holandii wynosił prawie 19%, zaś w 1997 r. spadł do 17%). Na drugim miejscu uplasowały się Niemcy, z udziałem wynoszącym w 1995 r. - prawie 19%, zaś w 1997 r. około 17%. W 1996 r. udział spółek z kapitałem niemieckim spadł do prawie 6%, zaś w 1999 r. wyniósł nieco ponad 8%.

Znaczącą rolę w imporcie usług budowlanych odgrywały także: W. Brytania oraz Dania. W przypadku W. Brytanii, jej udział w latach 1995 - 1997 wykazywał tendencje wzrostowe (z ponad 9% w 1995 r. do prawie 12% w 1997 r.), jednak w 1999 r. udział tego kraju spadł do 1%. Z kolei udział Danii w imporcie usług budowlanych dla rolnictwa wykazywał w całym analizowanym okresie tendencje spadkowe (z prawie 14% w 1995 r. do nieco ponad 8% w 1997 r. i 1,4% w 1999 r.). Warto odnotowania jest fakt, że podobny udział, jak Dania w 1997 r. miała także Szwecja. Jednakże w końcu dekady import usług budowlanych z tego kraju nie wystąpił.

2.2 Górnictwo

Udział górnictwa w ogólnej wartości importu usług budowlanych nie był znaczący (tablica 4). W 1995 r. wyniósł on 0,5%, w 1997 r. - 0,6%, zaś 1 999 r. spadł do 0,19%. Wartość bezwzględna importu usług budowlanych wykazuje duże wahania. W 1995 r. kształtował się on na poziomie około 5 mln zł, w 1996 r. wzrósł do około 6 mln zł (wzrost o 20%), w 1997 r. nastąpił spadek do około 3 mln zł, natomiast w 1999 r. do 2 mln (trzykrotne zmniejszenie w stosunku do 1996 r.)

Tablica 4. Rozmiary i struktura importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 realizowanego w górnictwie przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Austria	-	-	5,0	0,2	-	-	10.819,0	55,3
Niemcy	4.068,4	87,0	5.403,5	90,5	2.491,3	84,5	4.578,5	23,4
Finlandia	-	-	-	-	-	-	691,3	3,5
Węgry	-	-	-	-	-	-	549,9	2,8
Norwegia	-	-	-	-	-	-	2.892,1	14,8
USA	-	-	-	-	456,2	15,5	18,8	0,1
Pozostałe kraje	604,7	13,0	557,7	9,3	-	-	39,0	0,2
Ogółem	4.673,1	100	5.966,2	100	2.947,5	100	19.549,6	100

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Największym dostawcą usług budowlanych dla górnictwa w latach 1995 - 1997 były spółki z udziałem kapitału niemieckiego. Udział Niemiec wynosił w 1995 r. prawie 90%, zaś w 1997 spadł do około 85%. Drugim znaczącym dostawcą usług budowlanych do tego sektora były Stany Zjednoczone. W 1997 r. ich udział kształtował się na poziomie około 15%.

W 1999 r. największym eksporterem okazała się Austria (55%), natomiast udział spółek z kapitałem niemieckim w imporcie usług budowlanych spadł do 23%. Spadło także znaczenie dostaw usług budowlanych z USA (z 15% do 0,1%). Warto odnotować fakt, że pojawił się nowy dostawca usług budowlanych do Polski w postaci spółek z kapitałem norweskim. Ich udział w imporcie w 1999 r. wyniósł około 15%.

2.3 Sfera produkcyjna

Ten dział gospodarki był w latach 1995 - 1997 największym importerem usług budowlanych, z udziałem dochodzącym do 70% ogólnej wartości importu budownictwa. Jednakże w 1999 r. udział ten spadł do około 40%, na rzecz pośrednictwa finansowego. Wartość importu budownictwa do sfery produkcyjnej systematycznie wzrastała z 763 mln zł w 1995 r. do 1.198 mln zł w 1996 r. (wzrost o prawie 60%), do 1.896 mln zł w 1997 r. (dwu i półkrotny wzrost w stosunku do 1995 r.) i 3.973 mln w 1999 r.

(pięciokrotny wzrost w porównaniu z 1995 r.). Największymi dostawcami usług budowlanych były spółki z kapitałem pochodzącym z Niemiec, Holandii, Francji, USA Szwajcarii oraz Włoch (tablica 5), jednakże ich udział wykazywał różne kierunki zmian.

Tablica 5. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 do sfery produkcyjnej przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Australia	9.929,8	1,3	5.648,0	0,5	3.255,5	0,2	0,0	-
Austria	4.492,0	0,6	24.425,8	2,0	26.652,5	1,4	41.244,4	1,0
Belgia	7.323,8	1,0	5.322,5	0,4	38.934,1	2,1	71.586,1	1,8
Chile	-	-	-	-	-	-	219,0	0,0
Cypr	-	-	-	-	68.803,8	3,6	4.431,1	0,1
Czechy	-	-	-	-	11.512,7	0,6	20.127,7	0,5
Dania	11.207,1	1,5	30.627,7	2,6	36.121,2	1,9	54.222,8	1,4
Finlandia	9.540,3	1,2	10.145,3	0,8	38.824,0	2,0	12.847,9	0,3
Francja	73.691,0	9,7	82.828,1	6,9	220.942,3	11,6	189.706,3	4,8
Grecja	-	-	-	-	161,3	0,0	599,1	0,0
Hiszpania	3.016,7	0,4	-	-	1.371,3	0,1	708.649,8	17,8
Holandia	181.664,2	23,8	185.060,8	15,4	282.921,1	14,9	508.649,7	12,8
Irlandia	1.107,2	0,1	686,8	0,1	-	-	4.030,1	0,1
Izrael	1.105,9	0,1	516,9	0,0	4.244,5	0,2	6.141,7	0,2
Japonia	-	-	1.980,9	0,2	4.693,2	0,2	51.637,7	1,3
Kanada	378,5	0,0	687,3	0,1	1.728,4	0,1	4.213,9	0,1
Lichtenstein	8.382,4	1,1	3.518,4	0,3	1.998,4	0,1	69.668,2	1,8
Luksemburg	6.228,5	0,8	6.113,6	0,5	5.444,5	0,3	24.662,3	0,6
Monako	-	-	-	-	-	-	27,4	0,0
Malezja	-	-	-	-	-	-	3.132,3	0,1
Niemcy	174.465,9	22,9	316.857,9	26,4	448.144,8	23,6	688.135,1	17,3
Norwegia	3.721,8	0,5	480,7	0,0	8.629,5	0,5	23.737,0	0,6
Korea Płd.	-	-	48.713,6	4,1	84.504,2	4,5	119.678,7	3,0
Panama	-	-	-	-	-	-	800,1	0,0
Portugalia	-	-	-	-	-	-	64,8	0,0
Rosja	-	-	549,2	0,0	1.784,6	0,1	575,6	0,0
Singapur	-	-	4.998,4	0,4	1.103,5	0,1	2.861,9	0,1
USA	118.495,6	15,5	206.843,3	17,3	202.447,4	10,7	883.228,4	22,2
Szwajcaria	62.502,8	8,2	71.989,8	6,0	120.658,6	6,4	133.229,3	3,4
Szwecja	21.351,6	2,8	38.587,4	3,2	89.032,4	4,7	137.965,3	3,5
Turcja	-	-	-	-	1.499,6	0,1	72,4	0,0
Ukraina	-	-	355,8	0,0	-	-	26,8	0,0
Węgry	-	-	-	-	-	-	24,4	0,0
W. Brytania	10.569,5	1,4	39.273,0	3,3	52.460,6	2,8	124.022,0	3,1
Włochy	44.124,0	5,8	105.786,2	8,8	105.060,2	5,5	69.031,0	1,7
Pozostałe kraje	6.940,2	0,9	6.996,6	0,6	18.641,0	1,0	-	-
Ogółem	763.321,7	100,0	1.198.994,0	100,0	1.896.999,1	100,0	3.972.937,5	100

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Udział Niemiec w ogólnej wartości importu usług budowlanych tego działu gospodarki kształtował się w latach 1995 - 1997 na poziomie 23-26%, zaś w 1999 r. spadł do 17,3%. Podobna tendencja wystąpiła także w latach 1995 - 1997 w przypadku USA (spadek z 15,5% w 1995 r. do prawie 11% w 1997 r.). Jednakże w 1999 r. USA stały się liderem w zakresie dostaw usług budowlanych do tego działu (z udziałem wynoszącym 22,2%). Z kolei udział Holandii miał w całym analizowanym okresie tendencję malejącą (z prawie 24% w 1995 r. do prawie 15% w 1997 r. i około 13% w 1999 r.).

Spadkowa tendencja udziału utrzymała się także w przypadku Szwajcarii (z 8,2% w 1995 r. do 6,4% w 1997 r. i 3,4% w 1999 r.) oraz Włoch (z 8,8% w 1996 r. do 5,5% w 1997 r. i 1,7% w 1999 r.). Z kolei wzrastający początkowo udział Francji w imporcie usług budowlanych (z 9,7% w 1995 r. do 11,6% w 1997 r.) w 1999 r. spadł do 4,8%. Podobnie było w przypadku Szwecji, gdzie wzrastający w początkowo udział importu usług budowlanych (z 2,8% w 1995 r. do prawie 5% w 1997 r.), w 1999 r. spadł do 3,5%.

Nowym liderem w dostawach usług budowlanych stała się, obok USA, także Hiszpania. Jej udział w 1999 r. wzrósł do 17,8% (wzrost 44-krotny w porównaniu do 1995 r.). Nie ma jednak pewności, że jest to stałe zjawisko.

2.4 Budownictwo

Mało klarowna była sytuacja w imporcie usług budowlanych w samej działalności budowlanej (tablica 6). Po relatywnie wysokich wynikach osiągniętych w 1995 r. (15,3 mln zł) oraz w 1997 r. (30 mln zł), w 1996 r. nastąpiło załamanie (8 mln zł). Z kolei w 1999 r. miał miejsce bardzo dynamiczny wzrost importu usług budowlanych, osiągający wartość 711 mln zł (47-krotny wzrost w porównaniu z 1995 r.).

Największym dostawcą usług budowlanych do tego działu gospodarki była w latach 1995 - 1997 Austria. Jej udział w 1997 r. wyniósł 55%. W 1999 r. udział Austrii spadł do 0,6% i nie miał już większego znaczenia. Nowym liderem została Rosja, z udziałem w 1999 r. wynoszącym 94,5%. Warto wspomnieć, że do 1998 r. udział Rosji w imporcie usług budowlanych nie był znaczny. W 1998 r. wartość importu robót budowlanych wyniosła 338 mln zł. Oznacza to, że w 1999 r. wartość tych robót wzrosła dwukrotnie. Na drugim miejscu uplasowały się Niemcy, z malejącym udziałem wynoszącym w 1995 r. około 25%, w 1997 r. około 17%, zaś w 1999 r. - 3,2%.

Tablica 6. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 do budownictwa przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Australia	-	-	-	-	18,0	0,0	-	-
Austria	120,5	0,8	62,4	0,7	16395,1	54,8	4.563,4	0,6
Belgia	-	-	-	-	-	-	751,6	0,1
Cypr	-	-	-	-	-	-	583,8	0,1
Dania	-	-	273,8	3,3	-	-	30,2	0,0
Francja	-	-	-	-	-	-	3.288,3	0,5
Holandia	-	-	257,8	3,1	-	-	47,4	0,0
Kanada	57,4	0,3	-	-	-	-	-	-
Niemcy	3775,0	24,6	2657,5	32,4	4998,9	16,7	22.442,2	3,2
USA	3154,6	20,6	2034,9	24,8	5867,8	19,5	6.567,0	0,9

Rosja	-	-	-	-	-	-	672.094,9	94,5
Szwajcaria	5212,0	34,0	-	-	-	-	-	-
Szwecja	-	-	-	-	91,0	0,3	-	-
Węgry	-	-	-	-	-	-	297,7	0,0
Wielka Brytania	3016,4	19,7	2911,0	35,7	-	-	-	-
Pozostałe kraje	-	-	-	-	2628,8	8,7	515,6	0,1
Ogółem	15.335,9	100,0	8.197,4	100,0	29.999,6	100,0	711.194,0	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Na trzecim miejscu znalazły się USA, których udział kształtował się w latach 1995 - 1997 na poziomie około 20%, a w 1999 r. spadł do 0,9%.

Udział importu budownictwa w działalności budowlanej w Polsce był w badanym okresie zróżnicowany. W 1995 r. ukształtował się na poziomie 1,9% zaś w 1997 r. wzrósł do 7,3% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym, natomiast w 1999 r. nieznacznie zmalał do 7,0%.

2. 5 Handel

Poziom importu usług budowlanych realizowany w działalności handlowej wykazuje wysoką dynamikę wzrostu (tablica 7). O ile w 1995 r. wartość importowanych usług budowlanych wyniosła 160 mln zł, w 1996 r. wzrosła już do 384 mln zł (wzrost prawie 2,5 - krotny), w 1997 r. wykonano import usług budowlanych o wartości 518 mln zł (ponad trzykrotny wzrost do 1995 r.) zaś w 1999 r. importowano usługi budowlane o wartości 2.502 mln zł (15-krotny wzrost do 1995 r.).

Tablica 7. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 realizowanego w handlu przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Australia	280,9	0,2	-	-	688,5	0,1	-	-
Austria	10055,0	6,3	30731,0	8,0	34224,5	6,6	25.424,3	1,0
Belgia	606,7	0,4	670,8	0,2	1379,8	0,3	6.456,5	0,3
Chiny	-	-	-	-	-	-	1.180,9	0,0
Dania	6110,6	3,8	31044,7	8,1	17175,1	3,3	59.702,7	2,4
Francja	1697,2	1,1	5167,5	1,3	2583,9	0,5	245.251,7	9,8
Finlandia	1232,6	0,8	-	-	-	-	5.647,0	0,2
Holandia	54333,5	34,0	167892,6	43,7	175083,6	33,8	1.509.444,8	60,3
Irlandia	-	-	-	-	547,2	0,1	14.074,5	0,6
Izrael	-	-	-	-	184,7	0,0	95,1	0,0
Japonia	-	-	364,6	0,1	-	-	151,1	0,0
Kanada	1664,9	1,0	310,4	0,1	753,1	0,1	-	-
Lichtenstein	330,5	0,2	111,2	0,0	2650,3	0,5	332,8	0,0
Luksemburg	135,9	0,1	-	-	351,1	0,1	75.926,4	3,0
Niemcy	17891,2	11,2	65326,5	17,0	179548,7	34,7	331.783,3	13,3
Panama	-	-	-	-	166,1	0,0	-	-
Rosja	6459,2	4,0	2340,0	0,6	554,9	0,1	154,5	0,0
USA	24037,0	15,0	26277,7	6,8	24649,8	4,8	42.381,3	1,7
Szwajcaria	7999,8	5,0	2868,2	0,7	2247,1	0,4	4.550,8	0,2

Szwecja	73,4	0,0	823,7	0,2	3840,7	0,7	53.679,4	2,1
Tajwan	-	-	-	-	733,7	0,1	-	-
W. Brytania	20720,7	13,0	35367,9	9,2	65735,2	12,7	124.786,1	5,0
Włochy	686,8	0,4	251,8	0,1	94,7	0,0	1.147,9	0,0
Pozostałe kraje	5497,8	3,4	6754,5	1,8	276,5	0,1	688,0	0,0
Ogółem	159.832,8	100,0	383.869,3	100,0	51.7931,5	100,0	2.502.861,1	100

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Największymi dostawcami usług budowlanych była Holandia, Niemcy oraz Wielka Brytania. Holandia, w całym analizowanym okresie utrzymywała bardzo wysoki udział (około 34% w 1995 r. i w 1997 r.) importowanych usług budowlanych w ogólnej wartości importu do działalności handlowej. Z kolei Niemcy wykazywały wzrastający udział importowanych usług budowlanych z 11,2% w 1995 r. do 17% w 1996 r. i prawie 35% w 1997 r.

Duży import usług budowlanych realizowała także Wielka Brytania. Jej udział w 1995 r. oraz 1997 r. wynosił około 13%, zaś w 1996 r. - około 9%. Na czwartym miejscu utrzymywała się Austria, z udziałem kształtującym się na poziomie około 6-8%. Rola pozostałych krajów była mało znacząca.

Udział importu budownictwa dla działalności handlowej w ogólnym imporcie budownictwa był znaczący i wynosił w 1995 r. - 15,2%, w 1997 r. wzrósł do 18%, zaś w 1999 r. do 25%.

2.6 Transport i łączność

Rozmiary importu usług budowlanych realizowanych w transporcie i łączności w latach 1995 - 1997 nie były znaczące (tablica 8). W 1995 r. wyniosły one 28 mln zł, zaś w 1997 r. wzrosły do 49 mln zł (wzrost prawie 2-krotny). Jednakże przy końcu dekady import ten zwiększył się bardzo znacząco (ponad 90-krotnie). I tak w 1998 r. wartość jego wyniosła 2,61 mld zł, zaś w 1999 r. - 2,49 mld zł.

Uległ także zmianie udział importu budownictwa do sektora transportu i łączności, w ogólnym imporcie budownictwa. O ile w 1995 r. wyniósł on 3,5%, zaś w 1997 r. wzrósł do 5,2%, to w 1998 r. udział ten wzrósł do 39%, natomiast w 1999 r. spadł do 25%. W całym analizowanym okresie najważniejszą dostawcą były Stany Zjednoczone, z udziałem kształtującym się na poziomie 72% w 1995 r. i 76% w 1999 r. Drugim dostawcą na początku okresu była Austria. Jednakże jej udział systematycznie malał, z prawie 19% w 1995 r. do niespełna jednego procenta w 1997 r. i 0,3% w 1999 r.

Tablica 8. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 realizowanego w transporcie i łączności przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Austria	5284,5	18,8	166,9	0,5	415,3	0,8	7.472,3	0,3
Cypr							6.416,0	0,3
Francja	-	-	-	-	-	-	384.933,1	15,4
Holandia							143173,6	5,7
Kanada	2306,8	8,3	-	-	-	-	-	-
Niemcy	155,5	0,6	10,3	0,0	251,7	0,5	56.157,3	2,3

Szwecja							1.136,7	0,0
Stany Zjedn.	20264,0	72,3	31201,4	99,5	44938,6	91,6	1893732,5	75,9
W. Brytania							604,1	0,0
Włochy							1.192,3	0,0
Pozostałe kraje	-	-	-	-	3474,0	7,1	570,3	0,0
Ogółem	28010,8	100,0	31378,6	100,0	49079,6	100,0	2495388,2	100

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Miejsce Austrii zajęła w latach 1998 - 1999 Francja oraz Holandia. Udział Francji w 1998 r. wynosił 22%, zaś w 1999 r. – 15%. Z kolei udział Holandii w 1998 r. ukształtował się na poziomie 11%, zaś w 1999 r. wyniósł – 6%.

2.7 Nieruchomości

W porównaniu z sektorem transportu i łączności jeszcze mniej znaczący był w latach 1995 - 1998 udział importu usług budowlanych w nieruchomościach (tablica 9). W 1995 r. wynosił on 10 mln zł (1% ogólnej wartości importu usług budowlanych), zaś w 1998 r. wzrósł do 24 mln zł (0,4%). W 1999 r. wartość jego wyniosła 230 mln zł, co stanowiło 2,3% ogółu wartości importu usług budowlanych.

Liderem w dostawach usług budowlanych w sferze nieruchomości były Niemcy. Ich udział wzrastał z 14% w 1995 r. do prawie 41% w 1997 r i 65,7% w 1999 r. (ponad 4-krotny wzrost w stosunku do 1995 r.).

Tablica 9. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 realizowanego w nieruchomościach przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Austria	289,1	2,7	11,3	0,1	1268,1	8,2	-	-
Belgia	-	-	76,8	0,9	1110,6	7,2	351,4	0,2
Dania	3307,5	31,4	-	-	-	-	-	-
Finlandia	-	-	-	-	-	-	376,4	0,2
Francja	-	-	460,2	5,3	3033,1	19,6	2.234,9	1,0
Holandia	1986,5	18,6	1006,5	11,6	2587,9	16,8	33.444,9	14,5
Luksemburg	-	-	-	-	-	-	4.993,4	2,2
Niemcy	1514,2	14,2	2545,8	29,5	6325,7	40,8	151.323,5	65,7
USA	504,4	4,7	482,8	5,5	1014,8	6,5	2.853,3	1,2
Szwajcaria	1828,2	17,2	119,0	1,4	18,6	0,1	6.999,2	3,0
Szwecja	-	-	-	-	126,2	0,8	787,2	0,3
Wielka Brytania	795,9	7,4	3970,5	45,7	-	-	26.052,1	11,3
Włochy	52,7	0,4	-	-	-	-	-	-
Pozostałe kraje	369,2	3,4	-	-	-	-	750,8	0,3
Ogółem	10647,7	100,0	8672,9	100,0	15485,0	100,0	230.167,1	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Wśród innych krajów znaczący jest także udział Francji oraz Holandii. Udział Francji w imporcie usług budowlanych wzrósł z 5,3% w 1996 r. do prawie 20% w 1997 r., a następnie spadł do 1% w 1999 r. Jeśli chodzi o Holandię, to jej udział systematycznie spadał, z około 19% w 1995 r. do prawie 17% w 1997 r. i 14,5% w 1999

r. Na dalszym miejscu znajduje się Wielka Brytania, z udziałem w 1999 r. wynoszącym 11,3%.

2.8 Inne sekcje EKD

Śladowa jest wartość importu usług budowlanych w sekcji EKD „Pozostała działalność gospodarcza”. W 1995 r. wyniósł on około 7 mln zł i na tym samym poziomie utrzymał się w 1997 r., zaś w 1999 r. wzrósł do 10 mln zł (tablica 10). Do największych dostawców należą tu Austria, Belgia oraz Niemcy. Udział Austrii spadł z 50% w 1997 r. do około 13% w 1999 r. Udział Belgii utrzymuje się na poziomie 22-26%, zaś udział Niemiec wzrastał z 20% w 1995 r. do 46% w 1997 r. i na tym poziomie utrzymał się także w 1999 r.

Tablica 10. Rozmiary i struktura geograficzna importu usług budowlanych w latach 1995 - 1999 realizowanego w pozostałej działalności gospodarczej przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%	1999	%
Austria	36,2	0,5	-	-	3539,6	50,7	1.310,5	12,6
Belgia	38,1	0,5	1172,4	22,5	-	-	2.762,0	26,5
Niemcy	1464,5	20,0	4060,3	77,5	3218,3	46,1	4.708,8	45,2
Francja	26,6	0,4	-	-	-	-	370,9	3,6
Włochy	3,8	0,0	-	-	-	-	623,3	6,0
Luksemburg	24,8	0,3	-	-	-	-	-	-
Holandia	5270,1	71,8	-	-	-	-	280,4	2,7
USA	476,7	6,5	-	-	91,0	1,3	282,2	2,7
Pozostałe kraje					219,0	3,1	83,0	0,8
Ogółem	7340,8	100,0	5237,7	100,0	6985,9	100,0	10.421,1	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Niewielki jest też import usług budowlanych w innych sekcjach EKD (nośniki energii, pośrednictwo finansowe, edukacja, ochrona zdrowia). W 1995 r. wartość tego importu wyniosła 1,2 mln zł, zaś w 1997 r. wzrosła do 2,9 mln zł (wzrost prawie 2,5-krotny). W 1999 r. import w tych sekcjach znacznie wzrosły i osiągnęły wartość około 58 mln zł. W 1995 r. głównym dostawcą usług budowlanych do powyższych sekcji EKD była Francja (98,7% wartości importu). W 1997 r. udział Francji spadł natomiast do 33%, na korzyść nie wymienionych imiennie w badaniach GUS krajów (62% wartości importu). Z kolei w 1999 r. największym dostawcą była Holandia (91,3%), zaś rola Francji była śladowa (1,3%).

II. Miejsce importu usług budowlanych do Polski w działalności inwestycyjnej spółek z kapitałem zagranicznym

Udział importu usług budowlanych w ogólnej działalności inwestycyjnej spółek z udziałem kapitału zagranicznego wykazywał w analizowanym okresie nieznaczną tendencję wzrostową. O ile w 1995 r. wynosił on nieco ponad 20%, to w 1997 r. wzrósł do 22,8%, zaś w 1999 r. osiągnął poziom 32,4% (tablica 11). Z danych wynika, że relatywnie największy był w 1999 r. udział importu usług budowlanych w inwestycjach takich obszarów działalności jak: edukacja (70,5%), zaopatrzenie w energię (66,3%), handel hurtowy i detaliczny (47,8%), budownictwo (43,3%), hotele i restauracje (36,8%). W działalności produkcyjnej największy import usług budowlanych

miały takie branże jak: wytwarzanie produktów chemicznych (33,4%), produkcja tkanin (33%), produkcja instrumentów muzycznych (31,5%) oraz garbowanie skór (31,2%).

Tablica 11. Udział importu usług budowlano-montażowych w nakładach inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1997 - 1999 (w %)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Ogółem	22,8	26,5	32,4
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	9,4	14,5	15,6
Górnictwo i kopalnictwo	36,9	26,5	14,4
Działalność produkcyjna	22,8	20,1	29,1
Zaopatrywanie w energię, gaz, wodę	23,8	87,9	66,3
Budownictwo	27,2	21,0	43,3
Handel hurtowy i detaliczny	32,0	36,6	47,8
Hotele i restauracje	57,5	59,4	36,8
Transport i łączność	20,4	38,7	31,6
Pośrednictwo finansowe	0,3	0,9	0,2
Obsługa nieruchomości	9,0	8,9	29,9
Edukacja	0,0	-	70,5
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	14,3	5,1	-
Pozostała działalność	17,8	19,5	15,2

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Z analizy technicznej struktury nakładów inwestycyjnych (wyodrębnienie robót budowlano-montażowych i pozostałych nakładów inwestycyjnych, w tym głównie zakupów z ogólnych nakładów inwestycyjnych) spółek z udziałem kapitału zagranicznego wynika (tablica 12), że nie potwierdzają się wcześniejsze obserwacje o malejącym imporcie usług budowlanych w rolnictwie (z 28% w 1995 r. do 9,4% w 1997 r.), nośnikach energii (z 60,6% w 1995 r. do 23,8% w 1997 r.), nieruchomościach (z 12,5% w 1995 r. do 9% w 1997 r.) oraz o śladowym poziomie importu usług budowlanych występującym w edukacji.

Tablica 12. Struktura techniczna nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1995 - 1999 (w %)

Wyszczególnienie	1995		1996		1997		1999	
	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady
Ogółem	20,4	79,6	22,5	77,5	22,8	77,2	32,4	67,6
Rolnictwo	28,2	71,8	18,3	83,7	9,4	90,6	15,6	84,4
Górnictwo	36,3	63,7	23,8	76,2	36,9	63,1	14,4	85,6
Działalność produkcyjna	21,2	78,8	21,5	78,5	22,8	77,2	29,1	70,9

Nośniki energii	60,6	39,4	0,0	100,0	23,8	76,2	66,3	33,7
Budownictwo	24,1	75,9	23,1	76,9	27,2	72,8	43,3	56,7
Handel i naprawy	18,9	81,8	34,1	65,9	32,0	68,0	47,8	52,2
Hotele, restauracje	55,4	44,6	48,5	51,5	57,5	42,5	36,8	63,2
Transport	12,4	87,6	13,4	86,6	20,4	79,6	31,6	68,4
Pośrednictwo finansowe	0,0	100,0	0,7	99,3	0,3	99,7	0,2	99,8
Nieruchomości	12,5	87,5	16,7	83,7	9,0	91,0	29,9	70,1
Edukacja	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	70,5	29,5

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

W 1999 r. zaszły istotne zmiany. O ile chodzi o edukację to nastąpił zasadniczy przełom. Sekcja ta stała się liderem, z udziałem robót budowlanych wynoszącym 70,5%. W przypadku rolnictwa wystąpiło odwrócenie tendencji i powrót w 1999 r. do udziału nieco niższego od uzyskanego w 1996 r. W sektorze nośników energii nie tylko powstrzymano tendencje spadkowe w udziale importowanych robót budowlanych, lecz uzyskano w 1999 r. wyniki nawet lepsze od tych z 1995 r. Wreszcie w nieruchomościach nastąpiło w 1999 r. także przełamanie tendencji spadkowego udziału importu robót budowlanych, występującego od 1995 r., poprzez ponad dwukrotny jego wzrost (do prawie 30%).

III. Bilans obrotów usługami budowlanymi w Polsce

1. Ogólna wartość importu usług budowlanych do Polski

Według NBP wartość importu usług budowlanych zrealizowanego przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** w 1995 r. wyniosła 45 mln USD (111 mln zł po kursie 2,4680 zł za 1 dolar USA). Wielkość kosztów ponoszonych przez wymienione przedsiębiorstwa importujące usługi budowlane w Polsce w 1995 r. osiągnęła kwotę 28 mln USD (69 mln zł). Według danych GUS wartość importu usług budowlanych wykonanego w 1995 r. przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 1.048 mln zł. Tak więc łączna wartość importu budownictwa do Polski w 1995 r. wyniosła 1.159 mln zł (111mln zł+1.048mln zł = 1.159 mln zł).

W 1996 r. wartość importu usług budowlanych zrealizowanego w Polsce przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** wyniosła 88 mln USD (253 mln zł po kursie 2,8755 zł za 1 dolar USA). Wielkość kosztów poniesionych przez wyżej wymienione przedsiębiorstwa realizujące usługi budowlane w kraju wyniosła 44 mln USD (126 mln zł). W tym samym roku wartość importu usług budowlanych wykonanych przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 1.835 mln zł. Łączna wartość importu usług budowlanych w 1996 r. wyniosła więc 2088 mln zł (253 mln zł + 1.835 mln zł). Należy zauważyć, że w stosunku do 1995 r. wzrosła ona prawie dwukrotnie.

W 1997 r. kwota wydatków z tytułu importu usług budowlanych wykonanego w kraju przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** wyniosła 63 mln USD (207 mln zł po kursie 3,2808 zł za 1 dolar USA), natomiast wielkość kosztów ponoszonych przez wyżej wymienione przedsiębiorstwa świadczące usługi budowlane w Polsce osiągnęła kwotę 29 mln USD (95 mln zł). Z kolei wartość importu usług budowlanych zrealizowanych przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 2.884 mln zł. Stąd łączna wartość importu usług budowlanych w 1997 r. wyniosła 3.091 mln zł

(207 mln zł + 2.884 mln zł). W stosunku do 1995 r. import usług budowlanych w 1997 r. wzrósł prawie trzykrotnie, natomiast w stosunku do 1996 r. - prawie o 50%.

W 1998 r. wartość importu usług budowlanych zrealizowanych w kraju przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** wyniosła 273 mln USD (954 mln zł po kursie 3,4937 zł za 1 dolar USA), tj. wzrosła w stosunku do 1997 r. ponad czterokrotnie, natomiast wielkość kosztów ponoszonych przez te przedsiębiorstwa, wykonujące usługi budowlane w Polsce osiągnęła kwotę 85 mln zł. Z kolei wartość importu usług budowlanych wykonanych przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 6.646 mln zł. Stąd łączna wartość importu usług budowlanych w 1998 r. wyniosła 7.600 mln zł (954 mln zł + 6.646 mln zł). Oznacza to, że w relacji do 1995 r. import usług budowlanych wzrósł ponad sześciokrotnie, natomiast w stosunku do 1997 r. - 2,5 - krotnie.

W 1999 r. wartość importu usług budowlanych zrealizowanych w kraju przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** wyniosła 374 mln USD (1.484 mln zł licząc po kursie 3,9675 zł za 1 dolar USA), tj. wzrosła w stosunku do 1998 r. o 55%, natomiast wielkość kosztów ponoszonych przez te przedsiębiorstwa, wykonujące usługi budowlane w Polsce wyniosła 153 mln zł.

Z kolei wartość importu usług budowlanych zrealizowanych przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła w 1999 r. - 10.080 mln zł. Zatem łączna wartość importu usług budowlanych w 1999 r. wyniosła 11.564 mln zł (1.484 mln zł + 10.080 mln zł). W stosunku do 1995 r. import usług budowlanych wzrósł w 1999 r. prawie dziesięciokrotnie, zaś w relacji do 1998 r. o 50%.

2. Udział importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu usług budowlanych do Polski

Wartość importu budownictwa do Polski realizowanego przez przedsiębiorstwa zagraniczne w latach 1995 - 1999 ma tendencję wzrastającą (z 111 mln zł w 1995 r., 126 mln zł w 1996 r., 207 mln zł w 1997 r., 954 mln zł w 1998 r. oraz 1.484 mln zł w 1999 r.). Wartość importu w 1999 r. była trzynastokrotnie wyższa niż w 1995 r. oraz prawie dwunastokrotnie wyższa niż w 1996 r.

Wzrasta także wartość importu realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego. W 1995 r. kupiono usługi budowlane o wartości 1.048 mln zł, w 1996 r. import wyniósł 1.834 mln zł, w 1997 r. - 2.884 mln zł., w 1998 r. - 6.646 mln zł oraz 10.080 mln zł w 1999 r. Wartość importu realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego w 1999 r. była prawie dziesięciokrotnie wyższa niż w 1995 r. i ponad pięciokrotnie wyższa niż w 1996 r.

Wzrostowi importu usług budowlanych realizowanego przez firmy zagraniczne oraz spółki z udziałem kapitału zagranicznego towarzyszy wzrost ogólnej wartości importu usług budowlanych w analizowanym okresie. W 1995 r. wyniósł on 1.159 mln zł, w 1996 r. - 2.088 mln zł, w 1997 r. - 3.091 mln zł., w 1998 r. ogólna wartość importu usług budowlanych wyniosła około 7.600 mln zł. i w 1999 r. - 11.564 mln zł. Ogólna wartość importu usług budowlanych wzrosła w 1999 r. (w stosunku do 1995 r.) prawie dziesięciokrotnie, natomiast w stosunku do 1998 r. o 52%.

Udział importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu budownictwa w analizowanym okresie jest wiodący i wynosił:

1995 r. - 90%,
1996 r. - 94%,
1997 r. - 93%,
1998 r. - 87%,
1999 r. - 87%.

3. Saldo obrotów usługami budowlanymi Polski

3.1 Dane GUS

Według danych GUS wartość eksportu usług budowlanych z Polski w 1999 r. wyniosła 2.169 mln zł. Wartość importu usług budowlanych wyniosła w tym samym roku 11.564 mln zł. Saldo obrotów w 1999 r. jest więc ujemne i wynosi 9.395 mln zł. W 1998 r. wartość eksportu usług budowlanych wyniosła 2.468 mln zł, zaś wartość importu usług budowlanych - 7.600 mln zł. Saldo obrotów było więc w 1998 r. także ujemne i wyniosło 5.132 mln zł.

W 1997 r. wartość eksportu usług budowlanych z Polski wyniosła 2.674 mln zł., podczas gdy import usług budowlanych wyniósł w tym samym okresie 3.106 mln zł. Z porównania obu tych wielkości wynika, że wystąpiła nadwyżka importu nad eksportem w wysokości 432 mln zł. Z kolei w 1996 r. wartość eksportu usług budowlanych wyniosła 3.146 mln zł, zaś import usług budowlanych wyniósł 2.088 mln zł. Powstała więc nadwyżka eksportu nad importem w wysokości 1.058 mln zł. Wreszcie w 1995 r. produkcja budowlano-montażowa zrealizowana poza granicami kraju wyniosła 2.939 mln zł, zaś import usług budowlanych do Polski - 1.159 mln zł. Nadwyżka eksportu nad importem wyniosła 1.790 mln zł.

Z powyższych danych wynika, że od 1997 r. Polska posiadała rosnącą nadwyżkę importu nad eksportem usług budowlanych (w 1997 r. wyniosła ona 432 mln zł, w 1998 r. - 5.132 mln zł, w 1999 r. - 9.395 mln zł) stając się w ten sposób netto importerem usług budowlanych.

3.2 Dane NBP

Według danych NBP² przychody Polski z tytułu eksportu usług budowlanych w 1999 r. wyniosły 333 mln USD (1.321 mln zł po kursie 3,9675 zł za jednego dolara), natomiast import usług budowlanych zrealizowanych przez przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce wyniósł 374 mln USD (1.484 mln zł).

Koszty importu usług budowlanych wykonywanych w kraju przez przedsiębiorstwa zagraniczne wyniosły 153 mln USD (607 mln zł), natomiast wielkość kosztów ponoszonych przez polskie przedsiębiorstwa świadczące usługi budowlane za granicą osiągnęła kwotę 131 mln zł (520 mln zł).

W 1999 r. wartość przychodów ogółem z tytułu obrotów usługami budowlanymi zamknęła się kwotą 486 mln USD (1.928 mln zł). Składają się na nie kwoty przychodów osiągnięte za granicą w wysokości 333 mln USD (1.321 mln zł) powiększone o koszty ponoszone w Polsce przez przedsiębiorstwa zagraniczne w wysokości 153 mln USD (607 mln zł). Wielkość rozchodów osiągnęła kwotę 505 mln USD (2.004 mln zł). W ich skład wchodzi koszty z tytułu świadczonych przez polskie firmy usług budowlanych za granicą w wysokości 374 mln USD powiększone o wielkość wypłat z tytułu usług budowlanych wykonanych w Polsce przez przedsiębiorstwa zagraniczne

² Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1999 r., NBP, Warszawa 2000.

w wysokości 131 mln USD. Saldo było ujemne i wyniosło 19 mln USD (505 mln USD - 486 mln USD = 19 mln USD, co stanowi 75 mln zł).

Bilans obrotów usługami budowlanymi za 1999 r. opracowany przez NBP nie uwzględnia importu realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego w wysokości 10.082 mln zł. Stąd pełny import usług budowlanych wyniósł 12.693 mln zł (2.004 mln zł + 10.082 mln zł). Skorygowane saldo jest ujemne i wynosi 10.765 mln zł (1.928 mln zł - 12.693 mln zł = 10.765 mln zł).

Licząc jak dla 1999 r., w 1998 r. skorygowane saldo było ujemne i wyniosło 5.811 mln zł, zaś w 1997 r. - 891 mln zł. Dla 1996 r. skorygowane saldo było dodatnie i wyniosło 2.196 mln zł, podobnie jak w 1995 r. gdy wyniosło 5.748 mln zł.

Skorygowane dane statystyczne NBP dotyczące obrotów usługami budowlanymi potwierdzają pojawiające się nowe tendencje wychwycone przez statystyki GUS. Od 1997 r. Polska stała się netto importerem usług budowlanych.

IV. Wnioski

Z przeprowadzonej analizy importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1997 wynikają następujące wnioski:

1) W analizowanym okresie wystąpiły w Polsce nowe tendencje w obrocie usługami budowlanymi (odwrotne do wcześniej występujących), a mianowicie, z jednej strony - spadał poziom eksportu usług budowlanych (z 2.939 mln zł w 1995 r. do 2.169 mln zł w 1999 r.), z drugiej zaś - rósł poziom importu usług budowlanych do Polski (z 1.159 mln zł w 1995 r. do 12.693 mln zł w 1999 r.);

2) Spadek eksportu usług budowlanych można wytłumaczyć dekonjunkcją na światowych rynkach budowlanych, w tym także na rynku Unii Europejskiej, który jest głównym obszarem naszej ekspansji eksportowej (około 70% eksportu) w zakresie usług budowlanych. Wzrost importu usług budowlanych do Polski można wytłumaczyć napływem inwestycji bezpośrednich do Polski, których import usług budowlanych jest efektem;

3) Nowe tendencje w obrocie usługami budowlanymi spowodowały, że po raz pierwszy w okresie powojennym Polska z eksportera netto usług budowlanych stała się od 1997 r. importerem netto usług budowlanych;

4) Obecnie stosowany przez NBP rachunek bilansu obrotu usługami budowlanymi nie uwzględnia importu realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego. Sytuacja powyższa powoduje, że bilans ten jest niepełny i mylnie informuje o podstawowych tendencjach w zakresie obrotu usługami budowlanymi (wg danych NBP Polska jest np. w 1997 r. nadal eksporterem netto usług budowlanych, gdy tymczasem w tym właśnie okresie Polska stała się netto importerem usług budowlanych. W następnych latach tendencja ta będzie się utrzymywać i pogłębiać, z uwagi na rosnące inwestycje zagraniczne, a tym samym i rosnący import usług budowlanych);

5) Niezbędna jest korekta bilansu płatniczego kraju o wartość importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego oraz podobne podejście do bilansu płatniczego, w zakresie obrotu usługami budowlanymi, w latach następnych.

Materiały źródłowe:

1. *Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1999 r.*, NBP, Warszawa 2000.

2. *Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1998 r.*, NBP, Warszawa 1999.
3. *Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1997 r.*, NBP, Warszawa 1998.
4. *Bilans należności i zobowiązań zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1996 r.*, NBP, Warszawa 1997.
5. *Budownictwo - wyniki działalności w 1995 r.*, GUS, Warszawa 1996.
6. *Budownictwo - wyniki działalności w 1996 r.*, GUS, Warszawa 1997.
7. *Budownictwo - wyniki działalności w 1997 r.*, GUS, Warszawa 1998.
8. *Budownictwo – wyniki działalności w 1999 r.*, GUS, Warszawa 2000.
9. "Statistical Bulletin", 1998/1, GUS, Warszawa 1998.